

УДК 658.5:65.011

*Вікторія Гудкова, д. е. н., доц.
(професор каф. «Економіка та підприємництво»,
Державний економіко-технологічний університет транспорту)*

ДІАГНОСТИКА ПІДПРИЄМСТВА: ВІД СПЕЦИФІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДО ЗАГАЛЬНОГО ЗМІСТУ

Проаналізовано сучасні наукові погляди, узагальнено зміст, виділено іманентні якості та сформульовано специфічні особливості діагностики, як форми аналізу та методу дослідження процесів, явищ, об'єктів. З'ясовано, що алгоритм діагностики складається з послідовної реалізації сукупності дій, починаючи з постановки діагностичної задачі (або визначення бажаного результату), безпосереднього діагностування (або процесу дослідження), і закінчуючи постановкою діагнозу (або отриманням результату дослідження). Наголошується, що діагностика поєднує між собою емпіричне та теоретичне дослідження, починається на рівні досвіду та тісно пов'язана з поняттями «моделювання», «проектування», «прогнозування». Розширено перелік та уточнено зміст іманентних якостей, до яких крім цілеспрямованості, об'єктивності, своєчасності та ефективності віднесено комплексність. Виділено специфічні особливості, що відрізняють діагностику від інших методів аналізу, а саме, симптоматичність, транспарентність, прогностичність, релятивність та обумовленість.

Позначено сферу діагностичного аналізу на рівні суб'єкта господарювання та розкрито зміст категорії «діагностика підприємства». При формуванні досліджуваної категорії використано об'єктний та методологічний підходи. За об'єктним підходом за рахунок застосування категорії «підприємство» обмежено сферу використання та виявлено смислове призначення зазначеного поняття. За методологічним підходом шляхом застосування категорії «діагностика» розкрито методологічні основи та пояснено особливості проведення аналітичних досліджень.

Ключові слова: діагностика, аналіз, особливість, економічна діагностика, діагностика підприємства.

© Гудкова В. П., 2016

Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління», 2016. Вип. 35

*Виктория Гудкова, д. э. н., доц.
(профессор каф. «Экономика и предпринимательство»,
Государственный экономико-технологический университет транспорта)*

ДИАГНОСТИКА ПРЕДПРИЯТИЯ: ОТ СПЕЦИФИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ К ОБЩЕМУ СОДЕРЖАНИЮ

Проанализированы современные научные взгляды, обобщенно содержание, выделены имманентные качества и сформулированы специфические особенности диагностики, как формы анализа и метода исследования процессов, явлений, объектов. Выяснено, что алгоритм диагностики состоит из последовательной реализации совокупности действий, начиная с постановки диагностической задачи (или определение желаемого результата), непосредственного диагностирования (или процесса исследования), и заканчивая постановкой диагноза (или получением результата исследования). Отмечается, что диагностика объединяет между собой эмпирическое и теоретическое исследование, начинается на уровне опыта и тесно связана с понятиями «моделирование», «проектирование», «прогнозирование». Расширен перечень и уточнено содержание имманентных качеств, к которым кроме целенаправленности, объективности, своевременности и эффективности отнесена комплексность. Выделены специфические особенности, отличающие диагностику от других методов анализа, а именно, симптоматичность, транспарентность, прогностичность, релятивность и обусловленность.

Обозначена сфера диагностического анализа на уровне предприятия и раскрыто содержание категории «диагностика предприятия». При формировании исследуемой категории использовано объектный и методологический подходы. В соответствии с объектным подходом за счет применения категории «предприятие» ограничено сферу использования и выявлено смысловое назначение указанного понятия. В соответствии с методологическим подходом путем применения категории «диагностика» раскрыты методологические основы и особенности проведения аналитических исследований.

Ключевые слова: диагностика, анализ, особенность, экономическая диагностика, диагностика предприятия.

*Victoria Gudkova, PhD of Economics, Associate Professor
(Professor of Department «Economics and Entrepreneurship»,
State Economy and Technology university of Transport)*

DIAGNOSIS OF COMPANIES: ON THE SPECIFICS TO THE TOTAL CONTENT

Analyzed the modern scientific views, generally content revealed the inherent quality and formulated specific features of diagnosis, as a form of analysis and research techniques of processes, phenomena and objects. It was found that the diagnostic algorithm consists of the consistent implementation of the set of actions, beginning with the formu-

lation of a diagnostic problem (or the determination of the desired result), immediate diagnosis (or the study of the process), and ending with the diagnosis (or the outcome of study). It is noted that integrates diagnostics together empirical and theoretical research, begins at the level of experience, and is closely related to the concepts of «simulation», «design», «forecasting». The list is updated and the content of the inherent qualities, which besides tselenapravlennosti, objectivity, timeliness and effectiveness attributed complexity. Allocated specific features that distinguish the diagnosis of other methods of analysis, namely, symptomatic, transparency, predictability, conditionality and relativity.

It delineates the scope of diagnostic analysis at the enterprise level and reveals the content of «diagnostics companies» category. In the formation of the test categories used by the object and methodological approaches. In accordance with the objective approach through the use of «companies» category is limited to the scope of use and identified meaningful purpose of this concept. In accordance with the methodological approach by applying the «diagnostics» category revealed methodological bases and features of analytical studies.

Key words: diagnosis, analysis, especially, economic diagnostics, diagnostics companies.

Постановка проблеми в загальному вигляді. В процесі аналізу, планування, прийняття господарських рішень виникає широкий діапазон економічних задач, пов'язаних із різноманітною оцінкою підприємства – від комплексного аналізу економічних показників роботи на основі вивчення окремих результатів в умовах неповної інформації до порівняльного оцінювання сукупності критеріїв з інтегральним узагальненням отриманих досліджуваних характеристик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В багатьох сучасних публікаціях (зокрема в [1, 3, 5, 8, 14, 15, 23]) процес розв'язання такого роду задач об'єднується загальним терміном «діагностика». Під діагностикою розуміються різні за визначенням, але схожі за сутністю поняття [9, 20 тощо], загальний зміст яких за енциклопедичним тлумаченням зводиться до проведення комплексних досліджень з виявлення цілей, способів і недоліків функціонування та розвитку підприємств або економічної системи в цілому [7, Т. 1, с. 353].

Виділення невирішених частин проблеми та постановка мети дослідження. Про ступінь вивчення питань діагностики економічних об'єктів свідчить перманентна систематизація наукових положень з доведенням результатів узагальнення до прикладного застосування як на рівні учбового процесу, так і на виробничому рівні. Проте продовження дослідницької роботи у напрямі теоретичного пошуку та інструментального удосконалення з уточненням значень загальної категорії та супутніх понять обумовлює необхідність систематизації сучасних уявлень про зміст, диференціацію, проблеми та практику здійснення комплексного аналізу показників залежно від поставлених економічних задач і області діагностування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш за все слід уточнити саму досліджувану категорію, а також визначити терміни, що позначають сутнісні межі діагностування.

Діагностика, як справедливо відмічається в економічній енциклопедії, є категорією мікро- і макрорівня. На мікрорівні її зміст зводиться до проведення сукупності «досліджень для з'ясування цілей функціонування підприємств, компаній, способів їх досягнення і виявлення недоліків». На макрорівні такого роду пошук передбачає «виявлення реальних цілей розвитку економічної системи, способів їх досягнення»

та недоліків, способів їх усунення та раціональних варіантів розвитку» [7, Т. 1, с. 353]. Отже, поняття «діагностика» при проведенні економічних досліджень достатньо широке за змістом, не позначає місця локалізації аналітичних процедур, виходить поза коло інтересів окремих ринкових суб'єктів і це природно, тому що воно відображає загальний спосіб здійснення комплексного оцінювання.

Між тим сама по собі діагностика є міждисциплінарним способом дослідження процесів, явищ й об'єктів, що зародився і отримав переважний розвиток в медицині, має широке застосування в різних областях теоретико-прикладного знання (медичних, технічних, соціально-психологічних, суспільно-політичних, економічних та інших науках) і в економіку та управління був запозичений.

Як зазначають С. В. Кучерявенко і А. Н. Бистрова у монографії, присвяченій діагностичному аналізу як методології пізнання складних систем, з філософської точки зору «проблема діагностичного аналізу виступає як багатоаспектне явище» [11, с. 5]. За висновками авторів діагностичний аналіз складається з діагностичної задачі (по суті бажаного результату), діагностування, як самого процесу дослідження, діагнозу – як результату цього процесу і безпосередньої діагностики як області між теоретичним і практичним пізнанням [11, с. 12], яка у схематичному поданні не виділяється в окремий елемент. Осмислюючи узагальнення С. В. Кучерявенко і А. Н. Бистрова слід відмітити тотожність області діагностичного аналізу та діагностики, а отже тотожність сутності самих понять.

Для повнішого розуміння змісту досліджуваної категорії слід підкреслити, що за висновками С. В. Кучерявенко і А. Н. Бистрова з філософської точки зору діагностичний аналіз або діагностика (англ. diagnostics) є особливою формою аналізу, що:

- поєднує між собою емпіричне та теоретичне дослідження;
- починається на рівні досвіду, рухаючись до теоретичних узагальнень з відокремленням несуттєвого, виявленням спільного та фіксацією специфіки процесу, явища й об'єкта,
- а також за функціональним призначенням [11, с. 22–23] тісно пов'язаний з поняттями «моделювання», «проектування», «прогнозування», які базуються на всіх аспектах діагностичної діяльності та є її наслідком (рис. 1).

Рис. 1. Структура і алгоритм діагностики
([11] з уточненнями)

До того ж такому аналізу властива сукупність іманентних якостей (виділених у [11, с. 21] та уточнених за змістом), до яких належить:

1) цілеспрямованість – впливає із структури діагностики, а саме з необхідності та неминучості постановки діагностичної задачі (як певної проблемної ситуації із заданих бажаним результатом);

2) об'єктивність – передбачає використання в процесі діагностування достовірної інформації про процес, явище й об'єкт;

3) своєчасність – пов'язана з необхідністю урахування характеру діагностичної задачі (глибиною проблемної ситуації та гостротою отримання бажаного результату), при відкладанні розв'язання якої може бути отриманий негативний результат (прийняте деструктивне рішення);

4) ефективність – є наслідком постановки діагнозу з можливістю оптимізації отриманого результату, отже відповідно до загальної теорії систем діагностичний аналіз може бути результативним (з максимальним результатом при фіксованих витратах на постановку діагнозу), економним (з заданим результатом та мінімальними ресурсними витратами), надійним (з високою ймовірністю подолання виявлених відхилень в процесі функціонуванні та розвитку об'єкта) [4, с. 283].

До вказаної сукупності внутрішньо притаманних діагностиці властивостей, що впливають з природи діагностичного аналізу і є невід'ємними характеристиками його існування, слід додати:

5) комплексність, яка виявляється через системність, взаємопов'язаність, повноту аналізу певних подій та явищ, в процесі планування, прогнозування й управління суб'єктами та об'єктами підприємницької діяльності.

Ураховуючи характер іманентних якостей, властивих не лише досліджуваній категорії, слід додати, що діагностика, як форма аналізу (за ствердженням одних авторів [11, 12, 17, 22]) або як окремий дослідницький метод (за думкою інших вчених [16, 19]), і аналіз, як метод наукового пізнання, не ідентичні поняття. Як наслідок потребує уточнення відповідь на запитання: «Які саме прояви аналізу є діагностичними або які специфічні властивості має діагностика?».

Як зазначають Є. І. Чазов, Г. І. Царегородцев, Є. О. Кротков особливість діагностичного завдання, що нерідко виникає у найрізноманітніших областях наукової та практичної діяльності, полягає в необхідності по вихідним і, як правило, обмеженим відомостями про систему розпізнати (подумки відтворити, визначити) якомога повніший комплекс змін (перебудов), виявити їхні причини, механізм і спрямованість [22, с. 67].

Дж. К. Лафт стверджує, що діагностика є видом аналізу, який застосовується щодо основних показників діяльності з метою встановлення причин відхилень та проблем у функціонуванні досліджуваного об'єкта [12, с. 17].

За І. Д. Фаріоном діагностика – це один із методів аналізу стану досліджуваного об'єкта (переважно внутрішнього середовища його функціонування) і основним засобом виявлення недоліків та проблем, встановлення сильних і слабких позицій, виявлення потенційних загроз досягнення поставлених цілей і реалізації стратегії [21, с. 8–9].

Г. П. Ситник і В. І. Абрамов [17] виділяють два взаємопов'язаних і водночас відносно самостійних ступеня діагностичного методу, які в цілому характеризують його специфіку: чуттєвий та раціональний ступені діагнозу. Діагноз має чуттєвий ступінь, коли діагностика процесів, явищ, об'єктів: здійснюється за допомогою відчуттів, сприйняття, уявлень; на буденному рівні; має стихійний, пасивний характер; є порівно менш глибокою. Раціональний ступінь діагнозу властивий діагностиці: виконаний на базі термінів, суджень, умовиводів, визначень, понять, законів, прин-

ципів, ідей; єдності буденного і теоретичного рівнів; організовано, цілеспрямовано й активно; на наукових засадах [17, с. 22].

За висновками В. Мизюна та А. Султанова діагностика за своїм змістом ширше поняття аналізу, тому що включає не тільки оцінку стану і результатів роботи з метою виявлення вузьких місць і вироблення заходів щодо підвищення ефективності основної діяльності, але й передбачає здійснення безперервного контролю (моніторингу) різних складових бізнес-процесу, якість організації та ефективність функціонування яких безпосередньо впливає на фінансові результати. Крім того на відміну від діагностики аналізу характерний цілий ряд недоліків, основними з яких є: надмірна кількість показників, висока трудомісткість розрахунків і неможливість надання однозначної оцінки, недоступність методики для розуміння широким колом користувачів-практиків внаслідок складності застосовуваного аналітичного інструментарію [16].

Б. Ф. Кевбрін до специфічних особливостей діагностики відносить врахування при дослідженні того, що один і той же набір ознак може викликатися різними причинами, а в процесі діагностичного пізнання здійснюється визначення стану одиничного об'єкта, під яким він розуміє «не що інше, як встановлення діагнозу» [13, с. 48].

За К. Є. Тарасовим діагностика є особливим проміжним видом пізнання, що складається між науковим знанням загальної сутності та упізнанням одиничного, конкретного явища, коли, знаючи загальне про відповідному класі предметів, ми в той же час не знаємо предмета свого дослідження [19, с. 5].

О. Ф. Ануфрієва стверджує, що специфіка мети діагностичної діяльності полягає у використанні певних законів функціонування об'єкта для перетворення його реального стану та здійснення практичного втручання в систему (приведення системи в стан нормального функціонування методами управління) [2, с. 11].

Отже на відміну від інших методів аналізу діагностичний аналіз або діагностика відрізняється рядом специфічних особливостей, до яких можна віднести:

1) симптоматичність або зорієнтованість на основні (кількісно обмежені) ознаки процесу, явища, об'єкту – симптоми (< грец. *symptōma* – збіг обставин, ознаки [18, с. 835]) (основні показники функціонування та розвитку);

2) транспарентність, тобто доступність, відкритість, прозорість отримання інформації та розуміння діагностичного інструментарію (< англ. *transparent* – явний);

3) прогностичність, що виявляється при постановці діагнозу шляхом розпізнавання комплексу змін та передбачення майбутнього стану та перспектив розвитку процесу, явища, об'єкту (< грец. *prognōstikē* от *prognōsis* – передбачення);

4) релятивність, яка виявляється в процесі діагностування при співставленні порівнювальних характеристик з нормою (вихідною абстракцією) – оцінці параметрів процесу, явища, об'єкту з точки зору відповідності прийнятим для співставлення значенням (< лат. *relativus* – відносний);

5) обумовленість – пов'язана з одного боку із застосуванням норм або існуючих теоретичних узагальнень щодо граничних значень досліджуваних показників до конкретних випадків, з іншого – спрямованістю діагностики проти основних причин виникнення певних проблемних ситуацій.

Таким чином діагностичному аналізу або діагностиці властиві іманентні якості та специфічні особливості, що полягають у цілеспрямованості та комплексності проведення дослідження, об'єктивності одержаних результатів, своєчасності та ефективності розв'язання поставлених задач в умовах симптоматичності в урахуванні, релятивності та обумовленості в оцінці ознак процесу, об'єкту, явища, транс-

парентності інформації й інструментарію, а також прогностичності встановленого діагнозу (табл. 1).

Таблиця. 1. Іманентні якості та специфічні особливості діагностики

Іманентні якості	Зміст іманентних якостей	Специфічні особливості	Зміст специфічних особливостей
Цілеспрямованість	Проведення діагностики відповідно до поставленої діагностичної задачі (певної проблемної ситуації із заданих бажаним результатом)	Симптоматичність	Зорієнтованість діагностики на основні ознаки процесу, явища, об'єкту – симптоми (основні показники функціонування та розвитку)
Об'єктивність	Використання в процесі діагностики достовірної інформації про процес, явище й об'єкт	Транспарентність	Доступність, відкритість, прозорість отримання інформації та розуміння діагностичного інструментарію
Своєчасність	Урахування в процесі діагностики характеру діагностичної задачі (глибини проблемної ситуації та гостроти отримання бажаного результату)	Прогностичність	Розпізнавання в процесі діагностики комплексу змін з передбаченням майбутнього стану та перспектив розвитку процесу, явища, об'єкту
Ефективність	як діагностування	Релятивність	Співставлення порівнювальних характеристик з нормою (вихідною абстракцією) або оцінка параметрів процесу, явища, об'єкту з точки зору відповідності нормативним значенням
результативність	з максимальним результатом при фіксованих витратах на постановку діагнозу		
економність	з заданим результатом та мінімальними ресурсними витратами		
надійність	з високою ймовірністю подолання виявлених відхилень в процесі функціонуванні та розвитку об'єкта	Обумовленість	Застосування норм до конкретних випадків, спрямованість проти основних причин виникнення проблемних ситуацій
Комплексність	Системність, взаємопов'язаність, повнота діагностичного аналізу процесів, явищ й об'єктів		

Повертаючись до рівнів застосування діагностичного аналізу в економіці (мікро-і макрорівнів) та концентруючи увагу на дослідженні процесів функціонування і розвитку підприємств, слід відмітити варіативність досліджуваної категорії. Внаслідок різноманіття процесів, явищ та об'єктів дослідження, а також значної кількості діагностичних задач, сформований понятійно-категоріальний апарат складається із низки специфічних термінів.

В багатьох публікаціях йде мова про економічну (за Варташовим А. С. [3]) або просто діагностику діяльності підприємства (за Мельник О. Г.) [15], діагностику фінансово-економічної діяльності (за Швиданенко Г. О. [23]) або стану підприємства (за Воронковою А. Е. [5]), діагностику економічної систем [7], економічну діагнос-

тику в цілому та фінансову діагностику підприємства зокрема (за Кривозв'язюком І. В. [9, 10]) або бізнес-діагностику взагалі [1]. Зрозуміло, що залежно від цілеспрямованості проведення дослідження розглядаються різні об'єкти економічного діагностування.

Абстрагування та формалізація сукупності понять діагностичного аналізу, що використовуються на рівні підприємства, дозволяє виділити наступні об'єкти в сфері діагностичного оцінювання (рис. 2):

- 1) підприємство – при оцінюванні ринкової вартості, конкурентоспроможності, стану, кредитоспроможності, інвестиційної привабливості, потенціалу розвитку;
- 2) напрям діяльності – при локалізації діагностики в межах окремих бізнесів з наданням внутрішньогосподарської та зовнішньої ринкової оцінки;
- 3) продукт – при оцінюванні рівня якості, конкурентоспроможності, ринкового сегменту окремих товарів, робіт та послуг;
- 4) економічні процеси – зокрема процеси відтворення основних засобів або матеріально-технічного забезпечення;
- 5) економічні явища – такі як ефективність (продукту, діяльності, підприємства), ліквідність (ресурсів або балансу), банкрутство (суб'єкта господарювання).

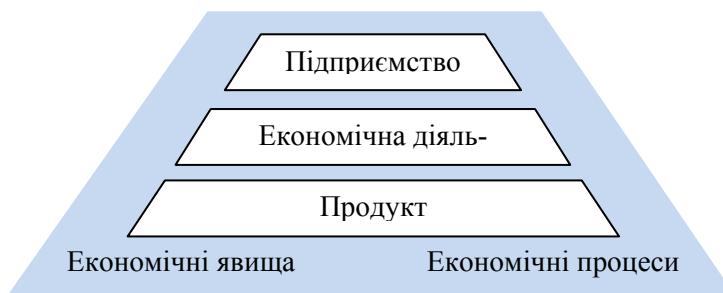

Рис. 2. Сфера економічної діагностики на рівні підприємства

Ураховуючи різноманіття видів економічної діагностики мікрорівня та обмеження сфери діагностичного аналізу економічними відносинами підприємства, як самостійного суб'єкта господарювання, що здійснює економічну діяльність та задовольняє потреби ринку в певних продуктах – у якості фундаментальної та об'єднуючої категорії коректно використовувати поняття «діагностика підприємства». Інші категорії (у т. ч. економічна діагностика підприємства, діагностики фінансово-економічної діяльності, бізнес-діагностика, діагностика стану підприємства тощо) розкривають різні аспекти та формують складові діагностичного аналізу підприємства, позначаючи окремі технології проведення комплексних аналітичних досліджень залежно від поставлених діагностичних задач. Сприйняття сутності та розуміння змісту поняття «діагностика підприємства» здійснюється завдяки його формуванню за об'єктним та методологічним підходами.

За об'єктним підходом за рахунок застосування категорії «підприємство» обмежується сфера використання та виявляється смислове призначення зазначеного поняття, локалізуються у зрозумілих границях процеси, явища та об'єкти дослідження. Категорія «підприємство» за природою утворення є економічною категорією, а самі підприємства – невід'ємною частиною, навіть основою системи економічних відносин. В правовому контексті, згідно з національним законодавством підприємство є самостійним суб'єктом господарювання, створеним «компетентним орга-

ном державної влади або органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності» (Господарський кодекс України, стаття 62, [6]). За енциклопедичним визначенням є основною ланкою господарського комплексу, «яка забезпечує виробництво... товарів і послуг, здійснює науково-дослідну і комерційну діяльність з метою привласнення доходу (прибутку)» [7, Т. 2, С. 737]. В теоретичному розумінні (політекономічному сенсі) є системою відносин економічної власності з приводу привласнення різних об'єктів. Отже використання категорії «підприємство» є достатнім для наповнення поняття «діагностика підприємства» економічним змістом, відображення конкретної групи тісно пов'язаних економічних відносин, стійких і надійних причинно-наслідкових зв'язків і залежностей, локалізованих на мікроекономічному рівні.

За методологічним підходом шляхом застосування категорії «діагностика» поняття «діагностика підприємства» розкриває методологічні основи та пояснює особливості проведення аналітичних досліджень. Передбачає комплексність оцінки окремих процесів, явищ, об'єктів господарської діяльності або в цілому підприємства як суб'єкта економічних відносин і системи взаємодії з приводу привласнення, володіння, розпорядження, користування та споживання засобів виробництва і результатів праці. Ураховуючи достатньо детальний аналіз методологічної складової досліджуваного поняття додаткових пояснень у цьому аспекті «діагностика підприємства» не вимагає, втілюючи у собі іманентні якості та специфічні особливості притаманні діагностичному аналізу як такому.

Висновки і пропозиції. Як наслідок категорія «діагностика підприємства» є самодостатнім змістовним поняттям, що не потребує уточнень та додаткової термінологічної деталізації і має чітку внутрішню термінологічну структуру, сформовану з об'єктно-методологічних позицій. Коли йде мова про діагностику підприємства виникає повне розуміння області та характеру проведення діагностичного дослідження, усвідомлення необхідності реалізації завдань діагностичного аналізу щодо економічних процесів, явищ, об'єктів на рівні суб'єкта господарської діяльності. Підсумовуючи головні смислові узагальнення можна стверджувати, що *діагностика підприємства є комплексним дослідженням з оцінки стану, виявлення недоліків та встановлення характеру порушень в процесі функціонування підприємств з метою визначення способів подолання негативних тенденцій розвитку господарської діяльності.*

Широкий діапазон економічних проблем від окремих порушень у поточній діяльності до системних патологій розвитку процесів господарювання вимагає детального дослідження причин диференціації теперішніх і майбутніх станів підприємства. Встановленню та подальшому поглибленому вивченню причин виникнення окремих критичних ситуацій і потенційних кризових явищ повинна передувати багатоаспектна ідентифікація становища підприємства з оцінкою гостроти проблематики, можливостей подолання негативних тенденцій, наявності та сфери локалізації точок економічного зростання. Такого роду оцінка передбачає виявлення певних симптомів з використанням специфічного інструментарію, заснованого на співставленні порівнянних характеристик, застосуванні обмежувальних значень показників і передбаченні майбутнього стану підприємства та перспектив розвитку господарської діяльності. Сукупність економічних категорій, що мають безпосереднє відношення до діагностики підприємства, характеризує внутрішню економічну

структуру діагностичного аналізу суб'єкту господарювання і у виокремленому сприйнятті відображає зміст та логіку діагностування залежно від поставлених діагностичних задач.

ЛІТЕРАТУРА

1. Business Diagnostics: Evaluate and Grow Your Business / Richard Mimick, Michael Thompson, William E. Smith. – 2005. – 334 p.
2. *Ануфриев А. Ф.* Психологический диагноз / Александр Федорович Ануфриев. – М.: «Ось-89», 2006. – 192 с.
3. *Вартанов А. С.* Экономическая диагностика деятельности предприятия: организация и методология / А. С. Вартанов. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 80 с.
4. Винограй Э. Г. Основы общей теории систем / Э. Г. Винограй. – Кемерово: КемТИПП, 1993. – 339 с.
5. Воронкова А. Е. Диагностика стану підприємства: теорія і практика: монографія / А.Е. Воронкова. – Х.: Вид-во «ІНЖЕК», 2008. – 520 с.
6. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page>. Загол. з екрану. – Перевірено: 13.03.2016.
7. Економічна енциклопедія: Наукове видання у 3-х т. / Редкол.: ...С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія». – Т. 1, 2000. – 864 с.; Т. 2, 2001. – 848 с.; Т. 3, 2002. – 952 с.
8. *Костирко Л. А.* Диагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства: монографія / Л. А. Костирко [2-ге вид. перероб. і допов.]. – Х.: Фактор, 2008. – 336 с.
9. *Кривозв'язюк І. В.* Економічна діагностика: навч. посіб. / І. В. Кривозв'язюк. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 456 с.
10. *Кривозв'язюк І. В.* Методичні підходи до здійснення фінансової діагностики підприємств / І. В. Кривозв'язюк, Я. О. Кость [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Economics/23723.doc.htm Загол. з екрану. – Перевірено: 13.03.2016.
11. *Кучерявенко С. В.* Диагностический анализ как методология познания сложных систем / С. В. Кучерявенко, А. Н. Быстрова; Юргинский технологический институт. – Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2012. – 131 с.
12. *Лафт Дж. К.* Управленческие решения: учеб. пособ. / Дж.К. Лафт. – М.: ООО фирма «Благовест-В», 2004. – 304 с.
13. Логико-гносеологические и методологические проблемы диагноза / Под. ред. В. С. Тютютина. М., 1986. – 123 с.
14. *Львова Н. А.* Финансовая диагностика предприятия: монография / Н. А. Львова. – М.: ООО «Перспект», 2015. – 301 с.
15. *Мельник О. Г.* Системи діагностики діяльності підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій: монографія / О. Г. Мельник. – Л.: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – 344 с.
16. *Мизюн В.* Диагностика предприятия как инструмент принятия решений / В. Мизюн, А. Султанов // Аудит и финансовый анализ. – 2010. – № 1 [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.cfin.ru/management/finance/cost/intel_diagn.shtml. Загол. з екрану. – Перевірено: 13.03.2016.
17. *Ситник Г. П., Абрамов В. І.* Діагностичний метод як інструмент оцінювання державної політики національної безпеки / Г. П. Ситник, В. І. Абрамов // Філософія, методологія, теорія та історія державного управління. – 2013. – №. – С. 17–26. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2014/02/2013-3-5.pdf>. Загол. з екрану. – Перевірено: 13.03.2016.
18. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінологічних словосполучень / Уклад. Л. О. Пустовіт та ін. – К.: Довіра, 2000. – 1018 с.
19. *Тарасов К. Е.* Основные вопросы методологии диагноза / Константин Егорович Тарасов. – М.: Знание, 1967. – 31 с.
20. *Туркоман Л. С.* Роль і місце економічної діагностики в системі оцінки стану суб'єктів / Л. С. Туркоман // Наукові праці: наук.-метод. журн. / Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили комплексу «Києво-Могилян. акад.». – Т. 109, Вип. 96. – 2009. – С. 87-91.
21. *Фаріон І. Д.* Диагностика і економічний аналіз у сфері послуг: курс лекцій / За ред. І. Д. Фаріона / І. Д. Фаріон, Л. І. Савчук, С. М. Жукевич – Т.: Економічна думка, 2005. – 260 с.
22. *Чазов Е. И.* Опыт философско-методологического анализа врачебной диагностики / Евгений Иванович Чазов, Геннадий Иванович Царегородцев, Евгений Алексеевич Кротков // Вопросы философии

фии. Диалектика и современное научное познание. – 1986. – № 9. – С. 66–85 [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://dspace.bsu.edu.ru/bitstream/123456789/7876/1/Chazov_Opit.pdf. Загол. з екрану. – Перевірено: 13.03.2016.

23. Швиданенко Г. О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: монографія / Г. О. Швиданенко, О. І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2002. – 280 с.

REFERENCES

1. Business Diagnostics: Evaluate and Grow Your Business / Richard Mimick, Michael Thompson, William E. Smith. – 2005. – 334 p.
2. Anufriyev A. F. *Psikhologicheskyy dyahnoz*. Moskva, Os-89 Publ., 2006. 92 p.
3. Vartanov A. S. *Ekonomicheskaya dyahnostyka deyatelnosti predpriyatiya: orhanyzatsiya y metodolohiya*. Moskva, Fynansy y statystyka Publ., 1991. 80 p.
4. Vynohrai E. H. *Osnovy obshchei teoryy system*. Kemerovo, KemTYPP Publ., 1993. 339 p.
5. Voronkova A. E. *Dyahnostyka stanu pidpriyemstva: teoriia i praktyka: monohrafiia*. Kharkov, Vydvo «INZhEK» Publ., 2008. 520 p.
6. *Hospodarskyi kodeks Ukrainy*. Available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page> (Accessad 13 March 2016).
7. *Ekonomichna entsyklopediia: Naukove vydannia u 3-kh t.* / Redkol.: ...S. V. Mochernyi (vidp. red.) ta in. Kyiv: Vydavnychiy tsentr «Akademiia» Publ. T. 1, 2000. 864 p.; T. 2, 2001. 848 p.; T. 3, 2002. 952 p.
8. Kostyrko L. A. *Dyahnostyka potentsialu finansovo-ekonomichnoi stiikosti pidpriyemstva: monohrafiia*. Kharkiv: Faktor Publ., 2008. 336 p.
9. Kryvozv'iazuk I. V. *Ekonomichna diahnostyka: navch. posib*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury Publ., 2013. 456 p.
10. Kryvozv'iazuk I. V., Kost Ia. O. *Metodychni pidkhody do zdiisnennia finansovoi diahnostyky pidpriyemstv*. Available at: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Economics/23723.doc.htm (Accessad 13 March 2016).
11. Kucheriavenko S. V., Vystrova A. N. *Dyahnostycheskyi analiz kak metodolohiya poznanyia slozhnykh system; Yurhynskiy tekhnologicheskyy instytut*. Tomsk: Yzd-vo Tomskoho polytekhnycheskoho unversyteta Publ., 2012. 131 p.
12. Laft Dzh.K. *Upravlencheskye resheniya: ucheb. posob*. Moskva: OOO fyрма «Blahovest-V» Publ., 2004. 304 p.
13. *Lohyko-hnoseolohycheskye y metodolohycheskye problemy dyahnoza* / Pod. red. V. S. Tiukhtyna. Moskva, 1986. – 123 p.
14. Melnyk O. H. *Systemy diahnostyky diialnosti pidpriyemstv: polikryterialna kontseptsiia ta instrumentarii: monohrafiia*. Lviv: Vydavnytstvo Natsionalnogo universytetu «Lvivska politehnika» Publ., 2010. – 344 p.
15. Myziun V. *Dyahnostyka predpriyatiya kak ynstrument pryniatya reshenyi // Audyt y fynansovi analiz*. – 2010. – № 1. Available at: http://www.cfin.ru/management/finance/cost/intel_diagn.shtml (Accessad 13 March 2016).
16. Sytnyk H. P., Abramov V. I. *Dyahnostychnyi metod yak instrument otsiniuvannia derzhavnoi polityky natsionalnoi bezpeky // Filosofiia, metodolohiia, teoriia ta istoriia derzhavnoho upravlinnia*. – 2013. – №. – P. 17–26. Available at: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2014/02/2013-3-5.pdf> (Accessad 13 March 2016).
17. *Slovyk inshomovnykh sliv: 23000 sliv ta terminolohichnykh slovospoluchen* / Uklad. L. O. Pustovit ta in. – Kyiv: Dovira Publ., 2000. – 1018 p.
18. Tarasov K. E. *Osnovnyye voprosy metodolohyy dyahnoza*. – Moskva: Znanye Publ., 1967. – 31 p.
19. Turkoman L. S. *Rol i mistse ekonomichnoi diahnostyky v systemi otsinky stanu sub'iektiv // Naukovi pratsi: nauk.-metod. zhurn. / Chornomor. derzh. un-t im. Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylian. akad.»*. – T. 109, Vyp. 96. – 2009. – P. 87-91.
20. Farion I. D., Savchuk L. I., Zhukevych S. M. *Dyahnostyka i ekonomichnyi analiz u sferi posluh: kurs lektsii / Za red. I. D. Fariona*. T.: Ekonomichna dumka Publ., 2005. 260 p.
21. Chazov E. Y., Tsarehorodtsev H. Y., Krotkov E. A. *Opit fylosofsko-metodolohycheskoho analiza vrachebnoi dyahnostyky // Voprosy fylosofyy. Dyalektyka y sovremennoe nauchnoe poznanie*. – 1986. – № 9. – P. 66–85. Available at: http://dspace.bsu.edu.ru/bitstream/123456789/7876/1/Chazov_Opit.pdf. (Accessad 13 March 2016).
22. Shvydanenko H. O., Oleksiuk O. I. *Suchasna tekhnolohiia diahnostyky finansovo-ekonomichnoi diialnosti pidpriyemstva: monohrafiia*. Kyiv: KNEU, 2002. 280 p.